

Kết thống giao tiếp bằng cách đối tranh

Giai đoạn 1: Giao tiếp làm sao

Mục tiêu: Khi trẻ thấy đồ vật rất thích thú, trẻ lấy tranh, đưa cho đối tượng giao tiếp, và sẽ bỏ tranh trong tay của đối tượng giao tiếp.

Lý do: Trẻ bình thường khi mới bắt đầu biết giao tiếp, trẻ:

1. gây được sự chú ý của người lớn
2. hành động (nói bập bẹ, chỉ)
3. đạt được kết quả (người lớn cười, đưa cho bé đồ bé xin)

Trẻ bình thường học cách giao tiếp một cách tự nhiên. Đôi lúc trẻ khuyết tật cần được dạy giao tiếp làm sao.

Dựa trên cách giao tiếp bình thường, giai đoạn 1 có 3 hành vi:

1. gây sự chú ý bằng cách đến gần
2. hành động có ý nghĩa bằng cách đưa tranh
3. đạt được kết quả (trẻ sẽ được cái đồ đã xin)

Giai đoạn 1 sẽ sử dụng những kết quả cụ thể (đồ ăn, trò chơi, v.v...) để trẻ liên kết cách xin với kết quả một cách dễ dàng.

Giai đoạn 1:

1. cần hai người huấn luyện để dạy trẻ cách vào hoạt động
2. không có sự gợi ý bằng lời nói.
3. giới thiệu một tranh mỗi lần.
4. không nên luyện hết trong một buổi tập. Sắp xếp khoảng 30-40 cơ hội tập giao tiếp mỗi ngày.
5. Sử dụng những củng cố khác nhau (v.v. thức ăn, trò chơi).
6. Làm cho tranh được phù hợp với khả năng sử dụng tay của trẻ.

Phương pháp dạy: Chuỗi ngược

Phương pháp này dạy một dãy hành động bằng cách học bước cuối cùng trước, sau đó học bước kế tiếp cuối. Trẻ dễ học nhất cái hành động ngay trước sự củng cố. Người huấn luyện sẽ giúp trẻ với những hành động đầu tiên. Sự gợi ý thể chất sẽ giảm dần khi trẻ sắp xong với dãy hành động. Trẻ sẽ học hành động cuối trước, sau đó 2 hành động cuối, sau đó 3 hành động cuối.

Phương pháp dạy: Sự gợi ý bởi 2 người huấn luyện

Để giúp đỡ sự giảm dần gợi ý, sự gợi ý sẽ nằm ở ngoài sự tương tác giao tiếp. Phương pháp này cần hai người huấn luyện. Người thứ nhất sẽ là đối tượng giao tiếp. Người thứ hai sẽ gợi ý thể chất. Người thứ hai không có giao tiếp với trẻ và gợi ý từ phía bàn sau. Người thứ hai dần dần giảm sự gợi ý bằng phương pháp 'chuỗi ngược' để trẻ tự làm một mình. *Hai người huấn luyện nên thay phiên làm đối tượng giao tiếp và người gợi ý thể chất.*

Phương pháp sửa sai

Người gọi ý thể chất sẽ đưa trẻ trở lại đến hành động cuối mà trẻ làm đúng. Từ đó, sẽ dẫn trẻ làm những hành động đến cùng.

Thí dụ, nếu trẻ rút tranh ở dưới đất, người gọi ý sẽ không cho trẻ lấy lên. Người gọi ý sẽ lấy giùm trẻ và bỏ lại ở trên bàn. Chuỗi sẽ bắt đầu lại với đối tượng lô cuốn trẻ.

Trách nhiệm của đối tượng giao tiếp:

- Lô cuốn trẻ
- Củng cố trẻ trong 0,5 giây phút bằng cách đưa đồ vật ngay sau khi trẻ bỏ tranh trong tay của đối tượng
- Ghép đôi lời khen với củng cố cụ thể
- Dơ tay lên đúng lúc (đợi sau khi trẻ vào hoạt động)

Trách nhiệm của người gọi ý thể chất:

- Đợi đến khi trẻ tự vào hoạt động
- Gọi ý thể chất để giúp trẻ đối tranh với đối tượng giao tiếp
- Giảm dần sự gọi ý một cách kết thống.

Mục tiêu chuỗi: Lấy tranh → Đưa đến đối tượng giao tiếp → Bỏ tranh trong tay của đối tượng

Thường trẻ bằng cách cho trẻ chơi/ăn khoảng 15-20 giây phút trước khi lấy đồ vật lại để làm lại từ đầu.

Hãy nhớ:

- Kết thúc với sự thành công
- 2 người huấn luyện không được khuyến khích trẻ bằng lời nói
- Người gọi ý không giao tiếp với trẻ
- Giảm dần sự gọi ý bắt đầu với những hành động cuối

Hệ thống giao tiếp bằng cách đối tranh

Giai đoạn 2: Khoảng cách và kiên trì

Mục tiêu: Trẻ tìm cuốn tập, lấy tranh ra, đến gần đối tượng giao tiếp, gây sự chú ý, bỏ tranh trong tay của đối tượng

Lý do: Trẻ bình thường biết kiên trì khi muốn giao tiếp. Tự nhiên trẻ biết gây sự chú ý bằng cách nói lớn lên, lặp lại yêu cầu, kéo tay của người lớn. Trẻ khuyết tật cần phải học cách giao tiếp khi đối tượng không có trước mặt hoặc khi trẻ không được sự đáp lời ngay. Nhiều trẻ khuyết tật không nói lớn lên được. Vì vậy, giai đoạn 2 dạy sự kiên trì bằng cách vào hoạt động dần dần khó hơn.

Giai đoạn 2:

1. có thể tốn nhiều thời gian và sẽ phải dạy lại mỗi lần qua giai đoạn mới.
2. người đối tượng không đáp lời ngay khi trẻ lấy tranh. Trẻ phải kiên trì tìm đối tượng giao tiếp để đưa tranh trong tay của người ấy.
3. không có những tranh ‘tự nhiên’ hiện ra trước mặt trẻ. Trẻ phải đi tìm tranh ở đâu để đưa đối tượng giao tiếp.
4. dạy cho trẻ giao tiếp bất cứ chỗ nào, khi ngồi hay đứng, và với bất cứ ai.

Biến số của giai đoạn 2

<u>Biến số ‘người nghe’</u>	<u>Biến số môi trường</u>
Khoảng cách từ trẻ đến người nghe	Khoảng cách từ trẻ đến cuốn tập
Đa dạng đối tượng giao tiếp	Đa dạng phòng (môi trường)
Sự nhìn mong đợi của đối tượng	Đa dạng củng cố
Cách lôi cuốn trẻ	Đa dạng hoạt động (trong buổi tập)
Sự nhìn mặt	Ngồi hay đứng hay khi di chuyển
Định vị thân thể	bàn ghế
Đưa tranh từ phòng này đến phòng kia	

Bước 1: Lấy tranh từ cuốn tập

Bước 2: Tăng khoảng cách từ trẻ đến người huấn luyện

Bước 3: Tăng khoảng cách từ trẻ đến cuốn tập

Bước 4: Đánh giá và ngừng lại sự gợi ý

- Sự nhìn mong đợi: Đối với giáo viên và phụ huynh, nhìn trẻ để khuyến khích trẻ đến gần là một điều rất tự nhiên. Nhiều lúc trẻ đợi đến khi thấy người lớn nhìn trẻ để lại gần. Trong giai đoạn này rất quan trọng bỏ những sự nhìn này để giảm dần sự gợi ý.

- Định vị thân thể: Khi muốn gây sự chú ý của trẻ, giáo viên và phụ huynh nhìn vào mặt trẻ. Trong giai đoạn này, người huấn luyện sẽ dần dần quay lưng để không nhìn trẻ. Đây là một cách giảm dần sự gợi ý.
- Đa dạng môi trường và hoạt động: Khi dạy học, trẻ quen ngồi trên ghế. Khi tăng khoảng cách giữa trẻ và cuốn tập và giữa trẻ và người huấn luyện, rất quan trọng có đa dạng môi trường. Trẻ nên tập khi đang ngồi hay đứng, khi có bàn và không có bàn, trong nhà và ở ngoài sân. Khi tập ở trường, nên tập ở phòng học khác nhau, nhà bếp, và ở ngoài sân. Nên thay đổi hoạt động (v.v. thức ăn, trò chơi, chơi ở ngoài...).
- Đi từ phòng này đến phòng kia: Người huấn luyện sẽ luôn luôn đứng cùng phòng với trẻ. Trẻ phải học cách đi tìm người huấn luyện để giao tiếp. Nên tập dần dần. Thí dụ, người huấn luyện dần dần đi đến góc phòng. Một lần sau, người huấn luyện đứng ngay ở cửa phòng, và lần sau bước ngoài phòng một bước. Cho trẻ thấy tay của người huấn luyện và sau đó đứng ở ngoài hành lang.
- Khi học xong giai đoạn 2 với người lớn, nên tập với những bạn bè của trẻ. Bạn của trẻ sẽ giữ đồ vật đến khi trẻ đưa bạn tranh. Trẻ sẽ học làm với mọi người xung quanh, không chỉ với người lớn.

Kết thúc giao tiếp bằng cách đổi tranh

Giai đoạn 3: Phân biệt tranh

Mục tiêu: Trẻ xin đồ vật bằng cách đến gần cuốn tập, chọn đúng tranh, đến gần đối tượng giao tiếp, và đưa tranh cho người ấy.

Giai đoạn 3:

- không có khuyến khích bằng lời.
- cần đánh giá lại những củng cố thường xuyên.
- cần đa dạng người huấn luyện.
- cần tập trong giờ học và khi đang chơi.
- thay đổi vị trí của tranh ở trên cuốn tập.

Giai đoạn 3 A

Phương pháp dạy phân biệt tranh:

1. Giới thiệu hai tranh: 1 tranh trẻ rất thích và 1 tranh trẻ không muốn. Bỏ hai tranh trên cuốn tập.
2. Trẻ chọn một tranh và đưa cho người huấn luyện.
3. Kết quả: trẻ sẽ được đồ trẻ đã xin.
4. Ngừng lại để trẻ chơi/ăn (khoảng 15 giây).

Nếu trẻ chọn lộn, sau khi người huấn luyện đưa trẻ đồ mà trẻ không thích, người gợi ý thể chất sẽ giúp trẻ trở lại từ đầu và làm lại.

Ngay khi trẻ chọn đúng tranh, người huấn luyện nên nói một câu ngắn như ‘ô!’ hay ‘a!’. Khi trẻ chọn lộn tranh, người huấn luyện không nói gì. Mục đích là giúp trẻ biết rõ ràng lựa chọn nào đúng và lựa chọn nào sai.

Giai đoạn 3 A: Một đồ trẻ thích, một đồ trẻ không thích

Bước	Người huấn luyện	Trẻ
	Giới thiệu hai tranh	
		Đưa lộn tranh
	Đưa đồ trẻ không thích	
		Từ chối
Mẫu	Chỉ đúng tranh	
Gợi ý	Mở tay gần tranh	
		Đưa đúng tranh
	Lời khen (chưa đưa đồ vật)	
Chuyên đột ngột	v.v. ‘cái gì vậy?’ ‘mất đâu?’	
		Làm theo yêu cầu
Làm lại	Giới thiệu hai tranh	
		Đưa đúng tranh
	Vừa đưa đồ vật vừa khen	
	Thay đổi vị trí của tranh và làm lại từ đầu	Chơi/ăn 15 giây phút

Giai đoạn 3 B:

- Sau khi trẻ biết chọn tranh của đồ vật trẻ thích (giai đoạn 3 A), cái bước kế tiếp liên kết tranh và đồ vật.

Giai đoạn 3 B: Giữa hai đồ vật trẻ thích

Bước	Người huấn luyện	Trẻ
	Giới thiệu hai tranh	
		Đưa một tranh
	‘Lấy đi’ ‘mời lấy’	
		Sắp sửa lấy lộn đồ vật
	Cản trở	
Mẫu	Chỉ đúng tranh	
Gợi ý	Mở tay bên cạnh đúng tranh	
		Đưa đúng tranh
	Khen (chưa đưa đồ vật)	
Chuyển đột ngột	‘Vỗ tay’ v.v...	
		Làm theo yêu cầu
Làm lại	Giới thiệu hai tranh	
		Đưa tranh
	‘Lấy đi’	
		Chọn đúng đồ vật
	Để cho trẻ lấy và khen trẻ	
	Thay đổi vị trí của tranh và làm lại từ đầu	Chơi/ăn 15 giây phút

** Khi người huấn luyện nói ‘lấy đi,’ cần chú ý không nói tên của đồ vật. Mục đích là xem coi trẻ có biết liên kết đồ vật với tranh hay không.

** Lý do tại sao có sự ‘chuyển đột ngột’ là để trẻ chia trí xem coi nếu làm lại từ đầu trẻ có thể tự làm không.

Khi trẻ biết phân biệt hai tranh, tập với trẻ phân biệt từ 3 đến 5 tranh một lúc.

Khi trẻ biết phân biệt giữa 5 tranh, cái bước kế tiếp là dạy trẻ tìm tranh ở trong cuốn tập: Lấy hết tranh ở trên cuốn tập ra. Mở cuốn tập và bỏ 1-2 tranh thích nhất của trẻ trong cuốn tập. Để cuốn tập mở. Khi trẻ sắp lấy tranh, đóng lại cuốn tập một cách nhẹ nhàng. Trẻ nên mở cuốn tập lại để lấy tranh. Nếu trẻ không tự mở, người gợi ý thể chất sẽ giúp trẻ mở cuốn tập (từ phía bàn sau và không giúp bằng lời).

Để dạy trẻ kiểm tranh trong mấy trang trong cuốn tập, bỏ hết tranh ra trừ 1-2 tranh thích nhất của trẻ trên trang thứ hai. Mở cuốn tập giống như đã làm trước đây. Khi trẻ sắp lấy tranh, đóng cuốn tập lại một cách nhẹ nhàng. Trẻ nên mở cuốn tập và tìm tranh. Khi trẻ tự kiểm tranh, giáo viên có thể xếp các tranh thành từng loại (đồ ăn, trò chơi, hoạt động).

Kết thúc giao tiếp bằng cách đổi tranh

Giai đoạn 4: Nguyên câu

Mục tiêu: Trẻ xin đồ vật bằng nguyên câu. Trẻ dính tranh đồ vật trên miếng đặt câu (có tranh ‘cho con’ sẵn), lấy miếng đặt câu, và đưa đối tượng giao tiếp. Thông thường, trẻ sẽ có nhiều hơn 20 tranh mà trẻ có thể giao tiếp được với nhiều người khi xong với giai đoạn này.

Lý do: Đến giai đoạn 3, trẻ đã học cách xin bằng một từ. Như trẻ bình thường, sau khi học giao tiếp bằng một từ, sẽ nói hai từ ghép lại.

** Khi học xong kỹ năng mới, sẽ phải tập lại giai đoạn 2 (khoảng cách và kiên trì).

Giai đoạn 4:

- không khuyến khích bằng lời nói.
- sử dụng phương pháp ‘chuỗi ngược’ để dạy cách làm nguyên câu.
- cần thời gian tập trong lớp và ở ngoài lớp.
- cần tập khi hoạt động hàng ngày.
- cần kiểm soát lại khả năng liên kết tranh với đồ vật.
- khi nhấn mạnh về một kỹ năng, bớt lại về những yêu cầu khác (v.v. học làm nguyên câu trước, và sau đó tăng khoảng cách từ trẻ đến giáo viên và đến cuốn tập).

Chuỗi trẻ sẽ học:

1. Lấy cuốn tập.
2. Lấy ra tranh ‘Cho con.’
3. Dính tranh ‘Cho con’ ở trên cuốn tập.
4. Lấy ra tranh của đồ vật.
5. Dính tranh đồ vật lên miếng đặt câu ở trên cuốn tập, bên tay phải của tranh ‘Cho con.’
6. Lấy miếng đặt câu từ trên cuốn tập.
7. Đưa miếng đặt câu cho đối tượng giao tiếp.

Bước 1: Dính tranh của đồ vật bên cạnh tranh ‘Cho con’ để làm nguyên câu.

Tranh ‘Cho con’ đã có sẵn ở bên tay trái của miếng đặt câu (ở trên cuốn tập). Sau khi học xong giai đoạn 3, trẻ sẽ quen điều lấy tranh và đưa cho đối tượng giao tiếp. *Chú ý để trẻ tự lấy tranh như những giai đoạn trước.* Lần này thay vì đưa tranh ngay cho đối tượng giao tiếp, người gợi ý sẽ giúp trẻ dính tranh bên cạnh tranh ‘Cho con.’ Làm câu xong rồi, người gợi ý sẽ giúp trẻ đưa miếng đặt câu cho đối tượng giao tiếp. Khi đối tượng giao tiếp nhận miếng đặt câu sẽ chỉ và đọc lại cho trẻ nghe nguyên câu (v.v. ‘Cho con xe’). *Chú ý không nên tốn nhiều thời gian đọc lại câu vì trẻ muốn đồ vật và sẽ không đợi lâu được.*

** Điều mới trẻ học là dính tranh trên miếng đặt câu. Vì vậy, lần đầu trẻ tự làm được, nên khuyến khích trẻ bằng cách ra tiếng ‘ô!’ ‘a!’.

Bước 2: Điều chỉnh tranh ‘Cho con.’

Đến lúc này, trẻ quen lấy tranh của đồ vật và dính bên cạnh tranh ‘Cho con.’ Bây giờ trẻ phải lấy tranh ‘cho con’ và dính trên miếng đặt câu. Khi trẻ sắp sửa lấy tranh của đồ vật, người gợi ý sẽ giúp trẻ lấy tranh ‘cho con’ trước. Khi dính tranh ‘cho con’ xong rồi, phần còn lại là giống như bước

1. Vì vậy, để trẻ tự dính tranh đồ vật và lấy miếng đặt câu đưa đối tượng giao tiếp. Khi nhận miếng đặt câu, đối tượng giao tiếp sẽ tiếp tục đọc nguyên câu để trẻ nghe.

****** Kỹ năng mới là lấy tranh ‘cho con’ và dính trên miếng đặt câu. Lần đầu trẻ tự lấy tranh ‘cho con’ nên khuyến khích bằng cách ra tiếng ‘ô!’ ‘a!’.

Bước 3: ‘Đọc’ nguyên câu

Sau khi trẻ biết dính 2 tranh làm nguyên câu và đưa đối tượng giao tiếp, đôi lúc khi trẻ lấy được đồ vật, trẻ chạy đi mà không giao tiếp nữa. Vì vậy, mục đích bước 3 là cùng ‘đọc’ nguyên câu. Khi đối tượng nhận miếng đặt câu, sẽ giúp trẻ chỉ mỗi từ khi đối tượng đang đọc. Không cần người gợi ý vì trẻ đã chủ động làm việc. Dần dần, trẻ sẽ không cần nhắc và sẽ chỉ mỗi từ khi đối tượng giao tiếp đọc. Thời gian này giống như trẻ bình thường giao tiếp với người xung quanh.

Khi trẻ quen nghe đối tượng giao tiếp đọc chữ khi trẻ chỉ chữ, bước kế tiếp là khuyến khích trẻ nói. Khi trẻ chỉ chữ và đợi người lớn đọc, người lớn đọc một chữ và ngừng lại 3-5 giây phút (Cho con ...). Đôi lúc trẻ sẽ nói chữ cuối để ‘đọc’ xong nguyên câu. Nếu trẻ nói được, nên khuyến khích trẻ bằng cách ra tiếng và đưa đồ vật. Nếu trẻ không nói, đối tượng giao tiếp vẫn đưa đồ vật.

****** Không nên đòi hỏi trẻ nói trong thời gian tập giao tiếp bằng tranh. Nếu tập nói, nên tập ngoài giờ tập giao tiếp bằng tranh. Vì nếu đòi hỏi trẻ nói, trẻ có thể chán nản và không muốn tiếp xúc với người xung quanh.

Giảm cỡ tranh: Đến giai đoạn này, cuốn tập và miếng đặt câu sẽ đầy với tranh. Một cách để có thêm chỗ là giảm cỡ tranh. Bắt đầu giảm cỡ những tranh quen thuộc nhất của trẻ. Kiểm soát khả năng phân biệt tranh và liên kết tranh và đồ vật.

Nói ‘không’: Khi mới bắt đầu tập giao tiếp bằng tranh, phụ huynh và giáo viên nên cố không nói ‘không’ khi trẻ đã xin bằng tranh. Những đến giai đoạn này, sẽ có lúc mà không cho. Có những cách nói ‘không’ trong hoàn cảnh tự nhiên:

- Hũ trống: Chẳng hạn trẻ muốn ăn. Có thể cho trẻ xem một hũ trống và nói ‘hết rồi.’ Thay vì nói ‘không cho,’ trẻ sẽ nhận thức là không còn lại thức ăn khi thấy hũ trống.
- Cho trẻ chọn đồ vật khác: Có thể chỉ tranh hoặc cho trẻ xem đồ vật mà trẻ có thể chơi.
- Dạy trẻ ‘đợi’: Không nên kêu trẻ đợi nếu sẽ không được đồ vật đó sau một thời gian.
- Làm hợp đồng: Nếu trẻ muốn đồ vật mà giáo viên không đưa ngay được, có thể làm hợp đồng với trẻ. Thí dụ, nếu trẻ dọn dẹp phòng sau khi chơi xong, thì trẻ sẽ được đồ vật trẻ đã xin.
- ‘Trong lúc này không được’: Chẳng hạn trẻ muốn chơi ở ngoài khi đến giờ học. Giáo viên có thể dính tranh trên một trang đặc biệt cho những hoạt động không làm được trong thời gian này. Trẻ sẽ biết những hoạt động trên trang ấy sẽ không được thực hiện ngay.
- Hẹn lại sau: Nếu trẻ có chương trình hoạt động, giáo viên có thể dính tranh trên giờ mà trẻ sẽ được đồ vật. Thí dụ, trẻ đưa giáo viên tranh của bánh. Giáo viên có thể dán tranh bánh trên tranh ‘chơi ở ngoài’ để trẻ hiểu sẽ được bánh khi chơi ở ngoài.
- Nói ‘không’: Trong đời thực tế sẽ có lúc phải nói ‘không’. Cho dù trẻ không thích, cũng phải học đôi lúc sẽ không được những gì đã xin.

****** Cho dù không muốn trẻ xin, không nên lấy tranh của trẻ ra cuốn tập. Cuốn tập của trẻ là từ vựng của trẻ. Giống như không lấy được chữ của những trẻ nói được, không nên lấy tranh của trẻ.

Kết thúc giao tiếp bằng cách đổi tranh

Giai đoạn 5: Trả lời ‘Con muốn gì’

Mục tiêu: Trẻ tự xin đa dạng đồ vật và trả lời câu hỏi ‘con muốn gì.’

Lý do: Sau khi trẻ biết trả lời câu hỏi này, giai đoạn 6 sẽ khuyến khích trẻ trả lời thêm câu hỏi. Trẻ đã học cách xin đồ vật. Sau đây sẽ học cách trả lời câu hỏi.

**Chú ý: Đây là lần đầu người huấn luyện sẽ hỏi trẻ trực tiếp ‘con muốn gì.’ Đến giai đoạn này, trẻ học kỹ năng chủ động xin. Khi trẻ đang học kỹ năng trả lời câu hỏi, nên tiếp tục có cơ hội để trẻ tự xin. Không muốn trẻ học trả lời câu hỏi mà trở lại thủ động.

Bước 1: Vừa hỏi vừa gợi ý một lúc

Khi hỏi ‘con muốn gì?’ người huấn luyện chỉ tranh ‘cho con.’ Vì trẻ đã học cách làm nguyên câu, trẻ nên lấy tranh ‘cho con’ + tranh đồ vật, dính trên miếng đặt câu, và đưa người huấn luyện. Nếu trẻ không nhớ, người huấn luyện có thể giúp trẻ.

Bước 2: Trì hoãn sự nhắc nhở

Khi hỏi ‘con muốn gì?’ đợi 1-2 giây phút xem trẻ có tự trả lời bằng cách lấy tranh dính trên miếng đặt câu. Nếu không, người huấn luyện sẽ chỉ tranh ‘cho con’ và làm theo bước 1. Dần dần khoảng giữa lời hỏi và việc chỉ sẽ dài hơn. Mục đích là trẻ tự làm trước khi người huấn luyện phải chỉ.

Bước 3: Thay phiên giữa sự trả lời và tự xin

Chú ý tiếp tục gây cơ hội khi trẻ tự xin. Chẳng hạn, sau khi hỏi ‘con muốn gì’ mấy lần, có thể đổi trò chơi và lôi cuốn trẻ tự xin. Nhớ khi muốn trẻ chủ động xin, không nên giúp bằng lời nói.

Kết thúc giao tiếp bằng cách đối tranh

Giai đoạn 6: Bình luận

Mục tiêu: Trẻ trả lời câu hỏi ‘con muốn gì?’ ‘con thấy gì?’ ‘con có gì?’ ‘con nghe gì?’ và ‘cái gì?’ Đồng thời trẻ chủ động xin và bình luận.

Lý do: Nhiều trẻ khuyết tật sẽ không thấy bình luận có ích lợi gì. Vì vậy, khi dạy cách bình luận, nên có củng cố. Củng cố có thể là lời khen khi trẻ nói về những gì trẻ thấy và nghe. Củng cố có thể là đồ vật mà trẻ đang xin. Sau này, khi trẻ biết trả lời những câu hỏi ở trên, nên xây dựng cơ hội để trẻ bình luận về những gì trẻ thấy, nghe, và có trong hoàn cảnh tự nhiên.

**** Chuẩn bị**: Nên có tranh ‘cho con,’ tranh ‘con thấy,’ và những tranh của đồ vật quen thuộc.

Chú ý:

1. Củng cố nên phù hợp với hoàn cảnh. Củng cố bằng lời khen khi trẻ bình luận. Củng cố bằng đồ vật khi trẻ tự xin hoặc trả lời câu hỏi ‘con muốn gì?’.
2. Sử dụng phương pháp trì hoãn sự nhắc nhở mỗi lần dạy câu hỏi mới.
3. Sử dụng phương pháp phân biệt tranh khi dạy những câu hỏi cùng lúc.
4. Xây dựng khoảng 30 cơ hội trong ngày để trẻ tự xin và bình luận.

Bước 1: Trả lời câu hỏi bình luận lần đầu.

Trẻ bình thường sẽ bình luận về những gì mới, đi ngược lại sự trông chờ, hoặc những gì làm trẻ giật mình. Vì vậy, khi dạy trẻ khuyết tật cách bình luận, nên xây dựng môi trường để khuyến khích trẻ tự bình luận. Sau đây là những hoạt động khuyến khích bình luận:

- Hộp hoặc bịch có nhiều đồ vật bí ẩn. Lấy ra một đồ vật một lúc.
- Xem album có những tấm hình quen thuộc.
- Coi phim trẻ thích.
- Đi bộ (người huấn luyện đã chuẩn bị những đồ vật quen thuộc ở trên đường đi).
- Nghe những âm thanh quen thuộc (v.v. nước chảy, vịt cạp cạp, con bò...).

Bỏ tranh ‘con thấy’ ở trên cuốn tập. Cát tranh ‘cho con’ trong cuốn tập. Bỏ khoảng 3 tranh quen thuộc của trẻ ở trên cuốn tập. Khi dạy cách bình luận trẻ sẽ không được chơi với những đồ vật này. Vì vậy không nên sử dụng những tranh của đồ vật thích nhất của trẻ. Tập trả lời câu hỏi ‘con thấy gì’ giống như đã tập câu hỏi ‘con muốn gì?’.

Bước 2: Phân biệt giữa những câu hỏi khác nhau.

Bắt đầu với tranh ‘cho con’ và tranh ‘con thấy’ ở trên cuốn tập. (Bỏ bên tay trái). Bên tay phải, bỏ những tranh quen thuộc. Lần này những đồ vật nên là những đồ trẻ thích chơi. Xây dựng môi trường như những đề nghị ở trên. Hỏi ‘con thấy gì?’. Sau khi trẻ trả lời, hỏi ‘con muốn gì?’.

Nếu trẻ lộn tranh, sử dụng 4-bước sửa sai. 1) Mẫu : chỉ đúng tranh mời câu 2) Gọi ý : hỏi lại câu hỏi lần nữa 3) Chuyển đột ngột 4) Lập lại : bỏ 2 tranh mở câu trên cuốn tập và hỏi lại.

Sẽ có những trẻ không hiểu khi bình luận trẻ không được chơi với đồ vật và sẽ không thoải mái khi chỉ được lời khen thôi. Trong trường hợp như vậy, trẻ sẽ được cái gì khác (không phải đồ vật mà trẻ đã bình luận). Thí dụ, đang coi phim để bình luận. Khi trẻ làm câu trả lời, cho trẻ bấm nút để tiếp tục coi phim.

Bước 3: Tiếp tục lời cuốn chủ động xin.

Trong giờ học sau khi hỏi câu hỏi, nên cơ hội trẻ chủ động xin.

Bước 4: Chủ động bình luận

Khi trẻ có thể trả lời câu hỏi, người huấn luyện xây dựng môi trường và đợi trẻ tự bình luận. (Người huấn luyện đợi một vài giây phút trước khi hỏi).

Môi trường	Người huấn luyện nói	Đặt câu
Từ hộp, giáo viên lấy ra một đồ vật	‘Ồ! con thấy gì vậy?’	Con thấy con chó.
Từ hộp, giáo viên lấy ra một đồ vật	‘Ồ! gì vậy?’	Con thấy con thỏ.
Từ hộp, giáo viên lấy ra một đồ vật	‘Ồ!’	Con thấy con mèo.
Từ hộp, giáo viên lấy ra một đồ vật		Con thấy con bò.

Kết thúc giao tiếp bằng cách đối tranh

Tính từ và đặc điểm

Mục tiêu: Trẻ xin đồ vật trước mặt và đồ vật không ở trước mặt bằng cách ghép 3 tranh làm nguyên câu có một tính từ/đặc điểm.

Giai đoạn này:

- Không khuyến khích bằng lời nói
- Đánh giá lại sở thích của trẻ
- Đa dạng người huấn luyện
- Tập trong lớp và ngoài lớp
- Dạy nhiều trường hợp khác nhau cho mỗi đặc điểm

Chuỗi:

Lấy cuốn tập → lấy tranh ‘cho con’ → dính tranh ‘cho con’ trên miếng đặt câu → lấy tranh đồ vật → dính trên miếng đặt câu ngay tay phải của tranh ‘cho con’ → lấy tranh tính từ → dính bên cạnh tranh đồ vật → lấy miếng đặt câu → đưa đối tượng giao tiếp

** Sử dụng phương pháp chuỗi ngược. Nghĩa là phụ trẻ làm những bước đầu tiên và để trẻ tự làm những bước cuối.

Đánh giá đặc điểm sở thích:

Trẻ để ý đến những đặc điểm nào: to/nhỏ, màu, hình thù, v.v. Chẳng hạn, khi trẻ xỏ hạt, trẻ chỉ thích hạt vàng. Khi tập phân biệt đặc điểm (giống như giai đoạn 3), sẽ có hai tranh mà khác nhau chỉ một loại đặc điểm thôi (hạt vàng và hạt xanh).

Bước 1: Có 3 tranh ở trên cuốn tập ‘Cho con,’ ‘kẹo’ ‘vàng’

Người huấn luyện	Trẻ
Giới thiệu hai cục kẹo (vàng và đỏ)	
	Đưa câu có 2 tranh ‘Cho con’ + ‘kẹo’
Mời lấy cục kẹo	
	Trẻ sắp lấy màu vàng
Giúp trẻ lấy tranh ‘vàng’ và dính lên miếng đặt câu.	
Vừa đọc vừa chỉ ‘Cho con kẹo vàng.’	
Đưa trẻ kẹo vàng	

Bước 2: Có 4 tranh ở trên cuốn tập ‘cho con’ ‘kẹo’ và hai đặc điểm.

Xây dựng môi trường như giai đoạn 3A, một đặc điểm trẻ rất thích và một đặc điểm trẻ không thích. Khi trẻ chọn đúng tranh của đặc điểm thích, người huấn luyện sẽ khen. Nếu chọn lộn, người huấn luyện sẽ đưa. Khi trẻ tỏ ra không thích, người huấn luyện sẽ làm 4-bước sửa sai (Mẫu, Gợi ý, Chuyển đột ngột, Làm lại).